

เอกสารประกอบ วาระที่ ๓.๒

- ร่าง -

แผนพัฒนาสถิติสาขาสวัสดิการสังคม

พ.ศ. 2555 - 2558

จัดทำโดย

คณะอนุกรรมการสถิติสาขาสวัสดิการสังคม

คำนำ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนพัฒนาสถิติรายสาขา	1
1.2 แผนแม่บทระบบสถิติของประเทศและแผนพัฒนาสถิติรายสาขา	2
1.3 แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขา	6
1.4 ขอบเขตของสาขาสวัสดิการสังคม	7
บทที่ 2 สถานการณ์ แนวโน้ม นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาสวัสดิการสังคม	8
2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาสาขาสวัสดิการสังคม	8
2.2 นโยบาย แผนและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาสวัสดิการสังคม	9
บทที่ 3 ผังสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	23
3.1 แนวคิดในการจัดโครงสร้างสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	23
3.2 ผังสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	24
บทที่ 4 สถานะ และแนวทางการพัฒนาสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	38
4.1 แนวทางการพัฒนาสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	
4.2 สรุปสถานสถิติทางการในปัจจุบัน	
4.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม	
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ทะเบียนสถิติทางการ	
ทะเบียนหน่วยสถิติ	

บทที่ 1

บทนำ

การจัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขามีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศไทยให้มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ เพื่อนำสถิติไปประโยชน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งในด้านการวางนโยบายและการวางแผน การตัดสินใจและการดำเนินการ รวมทั้งการกำกับติดตามผลสำเร็จของการดำเนินงานภาครัฐและการปรับเปลี่ยนพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้น แผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2554 – 2558 จึงได้กำหนดให้มีกลไกการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศ โดยการจัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขาซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับปฏิบัติการ

ในบทนี้ สาระสำคัญเริ่มจากการระบุถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขา และความสัมพันธ์ระหว่างแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยและแผนพัฒนาสถิติรายสาขา รวมทั้งการอธิบายถึงลำดับขั้นตอนในการจัดทำแผนฯ ก่อนที่จะกำหนดขอบเขตของสาขาสถิติการสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนฯ ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

1.1 วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนพัฒนาสถิติรายสาขา

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสถิติรายสาขา

- 1.1.1 เพื่อใช้เป็นกลไกในการคัดเลือก กลั่นกรอง บูรณาการและตรวจทานการวางแผนทางการพัฒนาสถิติทางการรายสาขาอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ข้อมูลสถิติทางการที่รวบรวมสถิติคุณภาพที่มีความสำคัญระดับประเทศให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ด้วยการผลิตและจัดทำอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้
- 1.1.2 เพื่อใช้ในการพิจารณา รวบรวมและบันทึกปัจจัยหลักและปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการระบบสถิติทางการสำหรับแต่ละสาขาอย่างรอบคอบ ปัจจัยหลัก เช่น การพิจารณา กำหนดขอบเขตของแต่ละสาขา แนวนโยบายและแผนหลักต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างในการจัดหมวดหมู่ของสถิติทางการแต่ละสาขา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสถิติทางการให้มีประสิทธิภาพ ปัจจัยสนับสนุน เช่น รายชื่อของหน่วยงานที่ผลิตหรือบันทึกสถิติทางการที่เกี่ยวข้องของแต่ละสาขา ข้อมูลประกอบที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มา วิธีการเผยแพร่ ระยะเวลา/ความถี่ในการผลิตสถิติทางการ เป็นต้น
- 1.1.3 เพื่อบันทึกผลการพิจารณาคัดเลือกชุดข้อมูลสถิติที่จะใช้เป็นสถิติทางการ จัดหมวดหมู่ และระบุสถานะและข้อมูลประกอบต่างๆ กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล ประกอบกับแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลสถิติเข้าสู่ศูนย์กลางข้อมูลสถิติของประเทศ
- 1.1.4 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและ/หรือโอกาสในการพัฒนาให้ข้อมูลสถิติมีความสมบูรณ์ และจัดทำแผนการพัฒนาสถิติทางการที่มีความเป็นไปได้จริงทั้งในด้านเวลาและคุณภาพ ก่อนที่จะวางแผนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถิติรายสาขาในแต่ละปี และจัดทำเป็นรายงานเพื่อกำกับดูแลความก้าวหน้า และประสิทธิภาพของการแก้ปัญหา
- 1.1.5 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน

เป้าหมายของแผนพัฒนาสถิติรายสาขา

- ประเทศมีสถิติที่สำคัญและจำเป็นต่อการวางแผนและประเมินผลการพัฒนาระดับประเทศและสาขา
- หน่วยสถิติต่างๆ มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นด้านการจัดข้อมูลและการจัดทำสถิติ สามารถรองรับการวางแผนและประเมินผลการพัฒนา
- รัฐบาลเห็นความสำคัญและจำเป็นของการลงทุนเพื่อพัฒนาการผลิตสถิติ และบุคลากรด้านสถิติของหน่วยงานต่างๆ
- ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงสถิติสาขาต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็ว

1.2 แผนแม่บทระบบสถิติของประเทศและแผนแม่บทสถิติรายสาขา

ประเทศไทยเริ่มมีการดำเนินงานเกี่ยวกับสถิติของประเทศมาประมาณ 100 ปี โดยมีสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช) ทำหน้าที่เป็นหน่วยสถิติกลาง ผลิตสถิติในแทบทุกสาขา โดยส่วนใหญ่เป็นสถิติจากการสำรวจ นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานภาครัฐจำนวนมากที่ผลิตสถิติจากระบบการรายงาน งานทะเบียน โดยส่วนใหญ่เป็นสถิติที่เกี่ยวข้องกับการกึ่งและการดำเนินงานของหน่วยงาน จนถึงปัจจุบันมีการผลิตสถิติในเกือบทุกสาขาโดยหน่วยงานภาครัฐจำนวนมาก แม้ว่าการผลิตสถิติภายใต้ระบบดังกล่าวมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็เป็นการพัฒนาที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองประโยชน์ในการใช้งานของแต่ละหน่วยงานซึ่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ ฯลฯ แตกต่างกันไป ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านมาตรฐานและคุณภาพของงานด้านสถิติ และในบางกรณีก็มีความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองในการดำเนินงาน

แผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2554 - 2558 เป็นแผนแม่บทฉบับแรกนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 มีเป้าประสงค์ที่จะพัฒนาระบบสถิติของประเทศให้เข้มแข็งและก้าวหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อให้สถิติเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพ และได้กำหนดวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทยมีระบบสถิติที่ทุกหน่วยงานร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสถิติทางการที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ”

ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทระบบสถิติฯ ได้แก่

- การบริหารจัดการระบบสถิติอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีเครื่องมือสำคัญคือแผนพัฒนาสถิติสาขาต่าง ๆ รวม 21 สาขา
- การพัฒนาสถิติให้มีมาตรฐานโดยมีเครื่องมือสำคัญคือแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับการผลิตสถิติและการประเมินคุณภาพสถิติ
- การให้บริการสถิติอย่างทั่วถึงโดยมีเครื่องมือสำคัญคือระบบการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนสถิติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

เมื่อหน่วยงานภาครัฐผลิตสถิติในแต่ละสาขาจำนวนมากเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เฉพาะของแต่ละหน่วยซึ่งมีหลากหลาย เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวอย่างถูกต้อง กว้างขวางและทั่วถึงสำหรับทั้งภาครัฐและเอกชน การบูรณาการข้อมูลเพื่อนำสถิติดังกล่าวจึงควรเป็นไปตามที่วางรูปแบบไว้ในแผนแม่บทระบบสถิติฯ ซึ่งจะครอบคลุมการบริหารจัดการในส่วนของ “สถิติทางการ” ซึ่งเป็นสถิติที่ผ่านการคัดเลือกแล้วว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายและติดตามสถานการณ์การพัฒนาระดับประเทศและสาขาเท่านั้น

อนึ่ง ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาแผนสถิติรายสาขา คณะอนุกรรมการสถิติรายสาขาจะทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถิติแต่ละสาขาภายใต้กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสถิติของประเทศ และรายงานความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคต่อคณะกรรมการจัดระบบสถิติประเทศไทย 3 ด้าน (ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) โดยการจัดทำรายงานสถานการณ์และการดำเนินงานสถิติรายสาขาประจำปี ดังแผนภาพที่จะได้แสดงต่อไปนี้

ทั้งนี้ความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนแม่บทระบบสถิติของประเทศย่อมขึ้นกับ ความสำเร็จของการดำเนินงานแผนแม่บทสถิติรายสาขา ซึ่งปัจจุบันจำแนกเป็น 21 สาขา โดยคำนึงถึง มาตรฐานการจัดจำแนกประเภทของสหประชาชาติ (UNACC, Administrative Committee on Coordination Programme Classification) และระบบบริหารราชการของประเทศ ได้แก่

สถิติด้านสังคม ประกอบด้วยสาขาต่อไปนี้

- 1) ประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ
- 2) แรงงาน
- 3) การศึกษา
- 4) ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) สุขภาพ
- 6) สถิติการสังคม
- 7) หญิงและชาย
- 8) รายได้และรายจ่ายของครัวเรือน
- 9) ยุติธรรม ความมั่นคง การเมืองและการปกครอง

สถิติด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยสาขาต่อไปนี้

- 10) บัญชีประชาชาติ
- 11) เกษตร และประมง
- 12) อุตสาหกรรม
- 13) พลังงาน
- 14) การค้า และราคา
- 15) ขนส่ง และโลจิสติกส์
- 16) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 17) การท่องเที่ยวและการกีฬา
- 18) การเงิน การธนาคาร และประกันภัย
- 19) การคลัง
- 20) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิทธิบัตร

สถิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสาขาต่อไปนี้

- 21) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 แนวทางการจัดทำแผนแม่บทสถิติรายสาขา

การจัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขาประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1) ศึกษา นิยาม ขอบเขต และความสำคัญของสถิติสาขานั้นๆ จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การให้คำนิยามที่เกี่ยวข้องจากการจัดจำแนกข้อมูลของสำนักงานสถิติประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ ธนาคารโลก มาตรฐานการจัดจำแนกประเภทของสหประชาชาติ (UNACC, Administrative Committee on Coordination Programme Classification) ซึ่งกลุ่มมาตรฐานสถิติ สำนักบริหารจัดการระบบสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำและนำเสนอไว้ที่ www.nso.go.th
- 2) ศึกษาตัวอย่างโครงสร้างและการจัดหมวดหมู่รายการสถิติ ตลอดจนรายการสถิติรายสาขาจากประเทศต่างๆ เพื่อนำแนวคิดที่เหมาะสมมากำหนดโครงสร้างหมวดหมู่สถิติทางการรายสาขาของประเทศไทย
- 3) ศึกษาด้านอุปทาน ได้แก่ ศึกษารวบรวมรายการข้อมูลสถิติเกี่ยวกับสาขานั้นๆ ที่มีการจัดทำในปัจจุบัน โดยสืบค้นจากแหล่งต่างๆ อาทิ ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงาน รายงานสถิติประจำปีของหน่วยงาน รายงานสถิติประจำปีของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และเว็บไซต์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายการข้อมูล ความถี่ในการรายงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ วิธีการจัดเก็บและประมวลข้อมูล รูปแบบการเผยแพร่ ฯลฯ เพื่อนำไปประกอบการจัดทำ “ผังสถิติทางการ”
- 4) ศึกษาด้านอุปสงค์ ได้แก่ ศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาสาขา ศักยภาพและยุทธศาสตร์ระดับประเทศและระดับสาขาที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์กระทรวง แผนปฏิบัติการราชการแผ่นดิน เป้าหมายและตัวชี้วัดระดับสากล และประเทศ เพื่อให้ทราบความต้องการสถิติ
- 5) คัดเลือกรายการสถิติที่มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและติดตามความก้าวหน้าของสถานการณ์การพัฒนาให้เป็น “สถิติทางการ” และจัดหมวดหมู่ตามโครงสร้างที่กำหนด
- 6) จัดทำ “ผังสถิติทางการ” ประกอบด้วยโครงสร้างสถิติทางการ สถิติทางการ(ที่ควรจะมีของสาขา) รายการสถิติทางการ รูปแบบ/วิธีการเผยแพร่ และหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งนี้สถิติทางการในผังสถิติทางการบางรายการอาจจะยังไม่มีผลิต หรือขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาสถิติสาขานั้นๆ
- 7) วิเคราะห์สถานการณ์การผลิต บริหารจัดการ และเผยแพร่สถิติแต่ละรายการ และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสถิติสาขานั้นๆ

1.4 ขอบเขตของสาขาสวัสดิการสังคม

ความหมายและขอบเขตของ “สวัสดิการสังคม” (Social Welfare)

ศาสตราจารย์ Amartya Sen เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ เมื่อปี 2541 ได้ให้ทัศนะว่า “สวัสดิการ” คือ “การให้โอกาส” การสร้างโอกาสให้แก่ทุกกลุ่มคนทุกชนชั้นเป็นสิ่งจำเป็น และสังคมควรทำให้ทุกคนมีโอกาส (actual opportunities) เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด เพื่อให้ทุกคนสามารถแสดงความสามารถในสังคม¹

ในขณะที่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของ “สวัสดิการสังคม” ว่าเป็นระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข ปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

สำหรับแนวทางประสานโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน ได้กำหนดขอบเขตให้บริการสวัสดิการสังคมครอบคลุม 3 ด้านหลัก ได้แก่ บริการสังคม การช่วยเหลือทางสังคม และการประกันสังคม ทั้งที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ดังนั้น สวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) และความอยู่ดีมีสุข (well-being) ของคน กลุ่ม และชุมชน และไม่จำกัดบทบาทหลักที่รัฐอีกต่อไป สวัสดิการสังคมเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมที่จะมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ (มาตรา 5 พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546)

---

¹ Royal Swedish Academy of Sciences in memory, 1998 : อ้างในณรงค์ เพชรประเสริฐ.

บทที่ 2

สถานการณ์ แนวโน้ม นโยบายและยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา สาขาสวัสดิการสังคม

2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาสาขาสวัสดิการสังคม

ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย มีทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติสิทธิที่ประชาชนพึงมีตามกฎหมาย รวมถึงหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยได้มีการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศจากการจัดสวัสดิการด้านการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) และการสังคมสงเคราะห์ (Social Work) มาเป็นระบบที่ครอบคลุมการบริการสังคม (Social Service) การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) การประกันสังคม (Social Insurance) และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน การดำเนินการต่างๆ มีความก้าวหน้ามาโดยลำดับ โดยเฉพาะหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 – 2550 ได้มีการพัฒนาทั้งในเรื่องกลไกระดับนโยบาย การปรับปรุงกฎหมายเดิม การผลักดันกฎหมายใหม่ การพัฒนากลไกขับเคลื่อน และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ระบบสวัสดิการที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ครอบคลุมจำนวนประชากรกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และที่สำคัญคือภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้เข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการมากขึ้นเพื่อเติมเต็มการจัดสวัสดิการโดยภาครัฐที่อาจมีข้อจำกัด จากการทบทวนสถานการณ์การจัดสวัสดิการที่ผ่านมาพบว่า สามารถสรุปรูปแบบการดำเนินงานออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

กลุ่มแรก-การบริการสังคม (Social Service) เป็นการจัดบริการสังคมขั้นพื้นฐานโดยภาครัฐสำหรับประชาชนทั่วไป เช่น การจัดการศึกษาตามโครงการให้เรียนฟรี 15 ปี การจัดระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าครอบคลุมคนไทยทุกคนที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2-การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) เป็นการจัดสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย ที่ดำเนินการโดยภาครัฐเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่สมควรได้รับเป็นพิเศษ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายครบถ้วน เบี้ยยังชีพคนพิการ เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ การช่วยเหลือทางสังคมแก่กลุ่มเด็กและเยาวชน การช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มผู้ประสบภัย เป็นต้น

กลุ่มที่ 3-การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นสวัสดิการด้านการประกันสังคมที่ภาครัฐดำเนินการร่วมกับภาคีอื่นทั้งในแง่การบริหารจัดการและงบประมาณเพื่อเพิ่มหลักประกันทางสังคมแก่ประชาชน เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) เป็นต้น

กลุ่มสุดท้าย-การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยภาคประชาชน ปัจเจกชน ภาคธุรกิจ และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เช่น สวัสดิการชุมชน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ การซื้อประกันภัยรูปแบบต่างๆ การดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate

Social Responsibility : CSR) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มนี้มีความสำคัญและช่วยเติมเต็มช่องว่างของระบบสวัสดิการที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้

การจัดสวัสดิการดังกล่าวข้างต้น เป็นการดำเนินงานโดยมีกฎหมายรองรับและมีกลไกปฏิบัติชัดเจน ส่วนกลุ่มสุดท้ายแม้จะไม่มีกฎหมายรองรับโดยตรงเมื่อครั้งแรกเริ่มดำเนินการในอดีต แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาระเบียบกฎหมายใหม่ๆ เพื่อเข้าไปสนับสนุนและคุ้มครองกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องให้ได้รับความเป็นธรรม มีกลไกสนับสนุนที่ค่อนข้างยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม-สังคม ของชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในขั้นการดำเนินงานยังคงมีประเด็นปัญหาเชิงนโยบาย ที่ควรให้ความสำคัญเพื่อนำไปใช้กำหนดกรอบทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม²

2.2 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาสวัสดิการสังคม

2.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 52 เด็กและเยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เป็นสำคัญ

เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

การแทรกแซงและการจำกัดสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อสงวนและรักษาไว้ซึ่งสถานะของครอบครัว หรือประโยชน์สูงสุดของบุคคลนั้น

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

บุคคลวิกลจริตย่อมได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

² การจัดสวัสดิการทางสังคมอย่างยั่งยืน-4 ข้อวิเคราะห์การจัดสวัสดิการทางสังคมของไทย, สศช.,สิงหาคม 2553

2.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2558)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างภูมิคุ้มกัน ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคน ในสังคมไทยสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพเท่าเทียมกัน มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ได้รับการคุ้มครองสิทธิ ผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างเท่าเทียม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายการพัฒนา

4.2.2 ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ทั้งในเรื่องรายได้ โอกาสทางอาชีพ และโอกาสในการดำรงตำแหน่ง ในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจ

4.2.4 คนยากจนและด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น

ตัวชี้วัด

4.3.4 สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และสัดส่วนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของกำลังแรงงานทั้งหมด

แนวทางการพัฒนา

5.1 การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย และเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง

5.1.4 ส่งเสริมการใช้สิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะใน ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ชั่วโมงการทำงาน การไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการเปิดโอกาสการทำงาน สำหรับผู้สูงอายุ สตรี และคนพิการได้ตามศักยภาพมากขึ้น มีการร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อการพัฒนาทักษะ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี และผู้พิการ การมีระบบค่าจ้างและสวัสดิการ แรงงานที่เป็นธรรม การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การฝึกอบรมและการฝึกอบรมซ้ำของแรงงาน รวมทั้ง ปรับปรุงและพัฒนากฎเกณฑ์ด้านแรงงานและการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลเพื่อคุ้มครองแรงงานบนหลัก สิทธิพื้นฐานและการเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน

5.1.8 ยกระดับคุณภาพของระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคน อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น ด้วยการกำหนดนโยบาย มาตรการทาง กฎหมายและทางสังคมในการจัดหลักประกันทางสังคมแก่แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม มีสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบ ข้อมูลการให้ความคุ้มครองทางสังคมให้มีมาตรฐาน สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน และเน้นการสร้าง ภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ

**5.2.1 พัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่าง
หลากหลาย** โดยเฉพาะระบบบริการสาธารณสุขและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สวัสดิการสังคม และกระบวนการ
ยุติธรรม เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและ
ทั่วถึง รวมทั้งลดความแตกต่างคุณภาพบริการสาธารณะในระหว่างพื้นที่และกลุ่มคน โดยสนับสนุนการ
กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามกรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งบริการการศึกษา สุขภาพ สวัสดิการสังคม
กระบวนการยุติธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพและการศึกษาของประเทศ การกระจาย
ทรัพยากรด้านการศึกษา สาธารณสุข และมีระบบการจูงใจให้บุคลากรมีการกระจายที่เหมาะสมภายใต้
มาตรการการเงินการคลังที่ยั่งยืน

5.2.3 พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคม โดยจัดระบบความสัมพันธ์ของสวัสดิการ
ทางสังคมทั้งเกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับชาติ ท้องถิ่น และชุมชนโดยมุ่งเน้นการจัด
สวัสดิการที่มีคุณภาพและยั่งยืน ด้วยบทบาทและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะบทบาทสถาบัน
ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร และภาคเอกชนที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม
และการลงทุนในธุรกิจเพื่อสังคม

**ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง
ยั่งยืน** มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วง
วัยให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้
และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถ
เรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อ
การพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน
และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายการพัฒนา

4.2.4 สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา
และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม
และจริยธรรมอย่างเข้มแข็งมากขึ้น

ตัวชี้วัด

4.3.3 สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็ง

- 1) ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น และจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัวได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองเพิ่มขึ้น
- 2) การเรียนรู้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น
- 3) คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านและชุมชนเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

5.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการส่งสมทุนทางปัญญา เชื่อมโยงการค้นคว้าวิจัยและพัฒนาสู่การเสริมสร้างขีดความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ และการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

5.2.4 พัฒนาผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีคุณภาพ มีคุณค่า สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นพลังในการพัฒนาสังคม โดย

3) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเอง โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะกับวัย และการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น

2.2.3 นโยบายรัฐบาลนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (พ.ศ. 2554 – 2557)

4.5 นโยบายความมั่นคงของชีวิตและสังคม

4.5.1 ส่งเสริมการพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัว รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองรู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทันเพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในแต่ละชุมชนเพื่อเชื่อมประสานระหว่างบ้าน ศาสนา โรงเรียน เพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคง นอกจากนี้ จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของส่วนราชการและกองทุนต่างๆ ร่วมกับอาสาสมัครภาคประชาชน รวมถึงชักจูงให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อรวมพลังทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิตคนไทยโดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน

4.5.2 สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไปปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติด ตลอดจนป้องกันปราบปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ รวมถึงให้โอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือมีที่อยู่อาศัยพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์

4.5.3 ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กแรกเกิด เด็กก่อนวัยเรียน และเยาวชนทุกช่วงวัยให้มีความรู้คู่จริยธรรม ให้ความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรก สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ จัดการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบ ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน

รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมควบคู่กับการเรียนรู้จากกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ

4.5.4 สนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเสมอภาค ด้วยการปกป้องสิทธิของสตรี ปรับปรุงกฎหมายที่คุ้มครองสตรีที่ถูกระทำรุนแรงในครอบครัว และตั้งศักยภาพของสตรีให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุขแก่สตรีทั้งในเมืองและชนบทเพื่อให้มีความรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีหลักประกันในการดำรงชีวิต จัดตั้งสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน การเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของสตรีให้เป็นหลักในการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง รวมถึงจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาบทบาทสตรีไทยให้เท่าทันโลกยุคใหม่

4.5.5 เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดตั้งอำนาจความสะดวกสาธารณะต่างๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ พัฒนาศูนย์สุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ รวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม ภายใต้หลักคิดที่ว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง

2.2.4 แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558

นโยบายที่ 4 นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต

รัฐบาลมุ่งพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น สนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชน ขจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติดและป้องกัน ปราบปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ให้โอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง อีกทั้งสนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ปกป้องสิทธิของสตรี จัดตั้งอำนาจความสะดวกสาธารณะ พัฒนาศูนย์สุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษาจัดสวัสดิการ และหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัยโดยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาราจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติและถือเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยมีเป้าประสงค์เชิงนโยบาย ตัวชี้วัด กลยุทธ์และวิธีการดำเนินการในแต่ละนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตดังนี้

4.5 นโยบายความมั่นคงของชีวิตและสังคม

เป้าประสงค์เชิงนโยบายและเป้าหมาย/ ตัวชี้วัด

เป้าประสงค์เชิงนโยบาย	เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด
1. ประชาชนทุกช่วงวัยได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรมและมีคุณภาพ	- ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง
2. พัฒนาคอร์ปครัว สตรี เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนยากจน คนพิการให้มีคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตตามหลักสิทธิมนุษยชน	- สัดส่วนผู้หญิงในระดับบริหารทั้งภาครัฐ เอกชนและการเมืองในระดับชาติและท้องถิ่น - ร้อยละการเพิ่มขึ้นของชุมชนเข้มแข็งตามเกณฑ์ที่กำหนด - ร้อยละของประชากรเป้าหมายที่เข้าถึงและได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามมาตรฐานที่กำหนด - อัตราการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้สูงอายุ สตรีและคนพิการเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์/วิธีดำเนินการ

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
1. ส่งเสริมการพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัว รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครองรู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทันเพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในแต่ละชุมชนเพื่อเชื่อมประสานระหว่างบ้าน ศาสนา โรงเรียน เพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคงนอกจากนี้ จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัว และส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของส่วนราชการและกองทุนต่างๆ ร่วมกับอาสาสมัครภาคประชาชน รวมถึงชักจูงให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วน	- พัฒนาศักยภาพครอบครัวให้มีความอบอุ่นและมั่นคง โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และพัฒนาความรู้แก่ครอบครัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง - ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัวของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น - สนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนในการพัฒนาคอร์ปครัวและสังคมให้มีความมั่นคงของชีวิตโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
ร่วมกับภาครัฐเพื่อรวมพลังทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิตคนไทยโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน	
2. สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ปราบปราม ขบวนการค้ายาเสพติดให้หมดสิ้นไป ปรับปรุงกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติดตลอดจนป้องกัน ปราบปราม และลงโทษอย่างจริงจังต่อผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ รวมถึงให้โอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือมีที่อยู่อาศัยพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองประชาชนมิให้ตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ายาเสพติด การกระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรี รวมทั้งคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกเอาเปรียบ - สร้างโอกาสประชาชนที่มีฐานะยากจนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์
3. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ด้วยการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กแรกเกิด เด็กก่อนวัยเรียน และเยาวชนทุกช่วงวัยให้มีความรู้คู่จริยธรรม ให้มีความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรกสนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ จัดการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบ ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมควบคู่กับการเรียนรู้จากกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมความพร้อมของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นพ่อแม่อย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย มีความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรมมีจิตอาสา พัฒนาทักษะและพฤติกรรมในการใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้อง รวมทั้งเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนสามวัย - พัฒนาประสิทธิภาพของระบบการคุ้มครองและการพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน
4. สนับสนุนบทบาทของสตรีไทยในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเสมอภาคด้วยการปกป้องสิทธิของสตรี ปรับปรุงกฎหมายที่คุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว และดึงศักยภาพของสตรีให้มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และสาธารณสุขแก่สตรีทั้งในเมืองและชนบทเพื่อให้มีความรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีหลัก	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาศักยภาพของสตรีให้มีบทบาทในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคมและการเมืองอย่างเสมอภาคตามหลักสิทธิมนุษยชนและรู้เท่าทันโลกยุคใหม่ - ส่งเสริมให้มีสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน รวมทั้งเพิ่มและพัฒนา ศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

นโยบาย	กลยุทธ์/วิธีการ
<p>ประกันในการดำรงชีวิต จัดตั้งสถานดูแลเด็กในที่ทำงานภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน การเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของสตรีให้เป็นหลักในการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง รวมถึงจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาบทบาทสตรีไทยให้เท่าทันโลกยุคใหม่</p>	
<p>5. เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ พัฒนาระบบการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการรวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมภายใต้หลักคิดที่ว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูงสมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส - จัดบริการให้การสงเคราะห์ สวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ควบคู่กับการพัฒนาระบบการคุ้มครองสิทธิให้ทุกคนเข้าถึงอย่างเสมอภาค - ส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำในผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ

2.2.5 ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555 - 2559

เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ ตามประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
1. การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ	ประชาชนได้รับสวัสดิการพื้นฐานอย่างทั่วถึง เป็นธรรม	1.1 ร้อยละของประชากรเป้าหมายที่เข้าถึงและได้รับการคุ้มครองทางสังคมตามมาตรฐานที่กำหนด 1.2 จำนวนครอบครัวที่มีที่อยู่อาศัยมั่นคงและสภาพแวดล้อมน่าอยู่ 1.3 อัตราการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้สูงอายุ สตรี และผู้พิการเพิ่มขึ้น 1.4 อัตราการเพิ่มขึ้นของดัชนีความมั่นคงของมนุษย์	1.1 พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม 1.2 พัฒนาความมั่นคงเรื่องที่อยู่อาศัย 1.3 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามภารกิจ พม. 1.4 เตรียมความพร้อมสู่สังคมสูงอายุ (Aging Society) 1.5 ส่งเสริมสนับสนุนความมั่นคงของมนุษย์ 1.6 การสร้างและขยายโอกาสเพื่อ ความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางสังคม
2. การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	ประชาชนและสถาบันทางสังคม มีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกัน	2.1 ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งเพิ่มขึ้น 2.2 ร้อยละการเพิ่มขึ้นของชุมชนเข้มแข็งตามเกณฑ์ที่กำหนด 2.3 สัดส่วนผู้หญิงในระดับบริหารทั้งภาครัฐ เอกชน และการเมืองในระดับชาติ และท้องถิ่น	2.1 ส่งเสริมสถาบันครอบครัวและชุมชนให้เป็นกลไกพื้นฐานในการพัฒนาสังคมคุณภาพ 2.2 การพัฒนาและฟื้นฟูชุมชนและสังคมในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	กลยุทธ์
3. การเสริมสร้างพลังทางสังคม	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์	3.1 ร้อยละของภาคีเครือข่ายที่ได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการ	3.1 ส่งเสริมบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของประชาชนโดยผ่านกลไกของภาคประชาสังคม 3.2 ส่งเสริมจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม
4. การยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม	บุคลากรและองค์กรด้านการพัฒนาสังคม มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	4.1 ร้อยละความสำเร็จในการจัดทำฐานข้อมูลทางด้านสังคม ที่ครอบคลุม ถูกต้องและทันสมัย 4.2 จำนวนวันต่อปีที่บุคลากรได้รับการอบรมสมรรถนะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาต่างประเทศ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4.4 ระดับความสำเร็จของตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ด้านต่างๆของกระทรวง	4.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านสังคม 4.2 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 4.3 การสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

2.2.6 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564)

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก

- 1.1 มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
- 1.2 มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.3 มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก

- 2.1 มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น
- 2.2 มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
- 2.3 มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ
- 2.4 มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
- 2.5 มาตรการ ส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ
- 2.6 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

- 3.1 มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
- 3.2 มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ
- 3.3 มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
- 3.4 มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก

- 4.1 มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
- 4.2 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก

- 5.1 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
- 5.2 มาตรการ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม
- 5.3 มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- 5.4 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

2.2.7 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส 5 ปี (พ.ศ.2551 - 2555)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์

เป็นยุทธศาสตร์ที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ให้แก่ประชาชนไทยทุกเพศ ทุกวัยด้วยวิธีการนำเสนอแบบอย่างที่ดี การอบรมให้ความรู้ การรณรงค์ผ่านสื่อต่าง ๆ การส่งเสริมกิจกรรมในสถานศึกษาทั้งในและนอกหลักสูตร การส่งเสริมให้เกิดการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้นโยบายจูงใจชุมชน เอกชน โรงเรียน วัด ครอบครัว บุคคล รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยความรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่องานสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมพลังและกระจายอำนาจให้แก่พันธมิตรในการจัดสวัสดิการสังคม

โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสนับสนุนทั้งด้านการเงิน การคลัง ภาษีรวมทั้งรูปแบบเงินสมทบ (Matching fund) และการกระจายอำนาจในการบริหารและดำเนินงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ชุมชน อาสาสมัคร องค์กรเอกชน และเอกชน ให้มีความรู้ ทักษะในการจัดบริการทางสังคมแต่ละด้าน ขยายแนวคิดและรูปธรรมในการดำเนินงานให้ชัดเจน รวมทั้ง การจัดทำโครงการเฝ้าระวังทางสังคมให้กว้างขวางทั้งในเชิงพื้นที่กายภาพและพื้นที่เนื่องงานในมิติต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาสังคมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การป้องกันปัญหาสังคมโดยการสร้างความรู้ ค่านิยม และวิถีการดำรงชีวิตใหม่

โดยการพัฒนางานสวัสดิการสังคมที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง ใช้ทุนทางสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม เน้นใช้ศักยภาพของภาคเอกชนในการจัดสวัสดิการสังคมทั้งเชิงรุกและรับ ให้ความรู้เรื่องสวัสดิการสังคม และสิทธิที่พึงได้รับ รวมทั้งขยายการคุ้มครองทางสังคมให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้อ่อนแอในสังคม จัดทำโครงการพัฒนาทั้งในชุมชน วัด และโรงเรียน ควบคุม จำกัด สิ่งมอมเมา ยาเสพติด ยาต่าง ๆ รวมทั้งสร้างค่านิยมเรื่องจิตอาสา การให้เพื่อสังคม ผ่านกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสมรรถนะของระบบงาน และวิธีการปฏิบัติงาน

โดยใช้การวิจัยและพัฒนา การจัดการความรู้ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการพัฒนากระบวนการพัฒนาบุคลากรในการทำงานและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัย/พัฒนา และจัดการความรู้เรื่องวิธีปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายประเภทต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน จัดทำเอกสารแนะนำการใช้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับประชาชน กำหนดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานทั้งที่เป็นมืออาชีพ และอาสาสมัคร การประเมินขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรปฏิบัติงาน นำเครื่องมือใหม่ ๆ ที่ได้มาจากการจัดการความรู้มาใช้ เพื่อให้ประชาชนได้รับสวัสดิการสังคมที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับสภาพสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างการรวมพลังเพื่อเพิ่มเป็นทวีคูณ (Synergy)

ในการปฏิบัติงานของภาคส่วนต่าง ๆ โดยพัฒนาระบบและแนวทางบูรณาการงานขององค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยการกำหนดนโยบายที่เป็นเอกภาพ กำหนดเจ้าภาพหลัก และภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการดำเนินงานแต่ละด้านให้ชัดเจน และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ฯ รวมทั้งสร้างคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของแต่ละภาคส่วนที่ไม่ขัดแย้งกัน สร้างความเข้าใจในงานสวัสดิการสังคมร่วมกันในหมู่ภาคีต่าง ๆ รวมทั้งสร้างระบบงานที่เน้นการประสานงาน ทรัพยากรและเครือข่ายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างเอกภาพในการบริหารแผนยุทธศาสตร์

โดยสร้างความเข้มแข็งแก่หน่วยงานกลางที่ดูแลงานสวัสดิการสังคมโดยการเพิ่มอำนาจ บทบาท หน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสวัสดิการสังคม (ก.ส.ค.) โดยเฉพาะในส่วนของการกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ และการกำกับดูแล ปรับโครงสร้างระบบการบริหารงาน ระบบข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติให้เหมาะสม สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ใหม่ จัดตั้งองค์กรรูปแบบใหม่ขึ้นภายใต้การกำกับของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อดูแลเรื่องการบริหารโครงการสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ รวมทั้งทำหน้าที่ในการศึกษา วิจัย และพัฒนางาน และประเมินผลโครงการสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดระบบสวัสดิการสังคมที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาระบบการเงิน การคลัง และการปฏิรูปกฎหมายที่ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมรูปแบบต่าง ๆ

โดยการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายด้านสวัสดิการสังคมให้เหมาะสม และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและรับประโยชน์จากสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคส่วนต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายในสังคมให้มากขึ้น ส่งเสริมกฎหมาย นโยบายด้านการเงินการคลังเพื่อสังคมทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการจัดสวัสดิการสังคมและผู้อ่อนแอในสังคม ติดตาม เฝ้าระวัง ผลักดันการออก/แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ และให้เป็นไปตามหลักสิทธิและความเสมอภาคของประชาชนที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนได้รับสวัสดิการตามสิทธิอย่างทั่วถึง

2.2.8 เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDG)

สหประชาชาติได้นำเป้าหมายการพัฒนาในมิติสำคัญซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ 21 และการประชุมระหว่างประเทศที่สำคัญอื่นๆ มากำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่ประเทศสมาชิก 189 ประเทศให้การรับรองในการประชุมสุดยอดระดับโลกในปี 2543 ประเทศไทยได้จัดทำรายงาน ผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของประเทศไทย พ.ศ. 2547 ครอบคลุม 7 เป้าหมายหลัก 11 เป้าหมายย่อย โดยมีประเด็นหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม มีดังนี้

เป้าหมาย		ตัวชี้วัด
เป้าหมายหลักที่ 1 ขจัดความยากจนและหิวโหย		
MDG 1A	ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533 - 2558	1. สัดส่วนประชากรที่มีรายจ่ายต่ำกว่าเส้นความยากจน (%) 2. ช่องว่างความยากจน 3. ส่วนแบ่งรายจ่ายครัวเรือนของประชากรร้อยละ 20 ที่ยากจนที่สุด (%)
MDG 1B	ให้กำลังแรงงานทั้งหมดรวมผู้หญิงและเยาวชนได้ทำงานที่มีคุณค่า	1. อัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงาน 2. สัดส่วนผู้มีงานทำต่อประชากร 3. สัดส่วนผู้มีงานทำที่ยากจน 4. สัดส่วนผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองและผู้ช่วยธุรกิจของครัวเรือนต่อผู้มีงานทำ
MDG 1C	ลดสัดส่วนประชากรหิวโหยลงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 2533 - 2558	1. สัดส่วนประชากรที่มีรายจ่ายที่ต่ำกว่าเส้นความยากจนด้านอาหาร (%) 2. อัตราเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (%)
เป้าหมายหลักที่ 7 รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน		
MDG 7D	ยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัด 100 ล้านคนทั่วโลกภายในปี 2563	1. สัดส่วนประชากรทั่วประเทศที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (%) 2. สัดส่วนประชากรในเมืองที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (%) 3. สัดส่วนประชากรในชนบทที่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย (%)

บทที่ 3

ผังสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม

3.1 แนวคิดในการจัดโครงสร้างสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม

การจัดโครงสร้างและผังสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม พิจารณาจากข้อมูลที่เป็นต่อการประเมินและติดตามสถานการณ์การพัฒนา และการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญของสาขาตามที่ได้นำเสนอในบทที่ 2 โดยมีโครงสร้างสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายสวัสดิการสังคม (Target Groups for Social Welfare)

- 1.1 เด็กและเยาวชน
- 1.2 สตรี
- 1.3 ผู้สูงอายุ
- 1.4 คนพิการ
- 1.5 คนไร้ที่พึ่ง/เร่ร่อน ขอดทาน
- 1.6 ผู้ติดเชื้อเอดส์
- 1.7 ผู้ประสบภัย
- 1.8 ครอบครัวและชุมชน
- 1.9 ชาวเขา
- 1.10 สมาชิกนิคมสร้างตนเอง

2. การคุ้มครองทางสังคม/สวัสดิการสังคมโดยภาครัฐ (Social Protection/Social Welfare Accessibility)

- 2.1 การบริการสังคม (Social Services)
- 2.2 การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)
- 2.3 การประกันสังคม (Social Insurance)

3. การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน

4. กลไกการจัดสวัสดิการสังคม

- 4.1 บุคคล
- 4.2 องค์กรสวัสดิการสังคม

3.2 ผังสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1. กลุ่มเป้าหมายสวัสดิการสังคม (Target Groups for Social Welfare)					
1.1 เด็กและเยาวชน					
	เด็กและเยาวชน	จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ และเพศ (เด็กและเยาวชน อายุ 0 – 24 ปี)		กรมการปกครอง	OS สาขา ประชากรฯ
		จำนวนเด็กและเยาวชนอายุ 0 - 24 ปี จำแนกตาม เพศและกลุ่มอายุ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
	เด็กและเยาวชนกำพร้า	ร้อยละของเด็กและเยาวชนอายุ 0 - 17 ปี ที่มีภาวะกำพร้า จำแนก ตามเพศ เขตการปกครอง และภาค		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
		จำนวนเด็กและเยาวชนกำพร้า จำแนกตามเพศ		กระทรวงพัฒนาสังคม และสวัสดิการ	
	เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว	จำนวนเด็กอายุ 0 – 15 ปีที่ถูก กระทำความรุนแรงในครอบครัว		สำนักส่งเสริมสถาบัน ครอบครัว	
	เด็กและเยาวชนเร่ร่อน	จำนวนเด็กและเยาวชนเร่ร่อน จำแนกตามเพศ*			
	เด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง	จำนวนเด็ก/เยาวชนถูกทอดทิ้งหรือ พลัดหลงจำแนกตามเพศ *			

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	เด็กและเยาวชนด้อยโอกาสทางการศึกษา	จำนวนและร้อยละของเด็กและ เยาวชนด้อยโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามเพศและอายุ*		สำนักงาน คณะกรรมการขึ้น พื้นฐาน	
	เด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองไม่สามารถ อุปการะเลี้ยงดูได้	จำนวนเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครอง ไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ จำแนกตามเพศ *			
	เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อาศัยกับพ่อและ/ หรือแม่	จำนวนเด็กและเยาวชนที่อาศัยกับ พ่อตามลำพัง จำแนกตามเพศ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
		จำนวนเด็กและเยาวชนที่อาศัยกับ แม่ตามลำพัง จำแนกตามเพศ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
		จำนวนเด็กและเยาวชนที่ไม่อาศัย กับพ่อและแม่ จำแนกตามเพศ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
	เด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมที่ ไม่เหมาะสม	จำนวนเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครอง มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จำแนก ตามเพศ*			
	เด็กและเยาวชนที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิ ชอบ	จำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการ เลี้ยงดูโดยมิชอบจำแนกตามเพศ *			
	เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพยากลำบาก	จำนวนเด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพ ยากลำบากจำแนกตามเพศ *			

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์	จำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ จำแนกตามเพศ *			
1.2 สตรี					
	สตรี	จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ และเพศ (สตรี)		กรมการปกครอง	OS สาขา ประชากรฯ
	สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว	จำนวนสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรง ในครอบครัว		สำนักส่งเสริมสถาบัน ครอบครัว	
	สตรีถูกทำร้าย	จำนวนสตรีถูกทำร้าย *			
	สตรีหม้าย	จำนวนสตรีหม้าย *			
1.3 ผู้สูงอายุ					
	ผู้สูงอายุทั้งสิ้น	จำนวนประชากรจำแนกตามอายุ และเพศ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)		กรมการปกครอง	OS สาขา ประชากรฯ
	ผู้สูงอายุที่ต้องขัง	จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องขังจำแนก ตามเพศ ภาค		กรมราชทัณฑ์	
	ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว	จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว จำแนกตามประเภทปัญหา		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
	ผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือ	จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องการความ ช่วยเหลือ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1.4 ผู้พิการ/ทุพพลภาพ					
	ผู้พิการ/ทุพพลภาพ	จำนวนประชากรพิการ จำแนกตาม เพศ อายุ		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
		จำนวนคนพิการจำแนกตาม ประเภทคนพิการ เพศ และภูมิภาค		สำนักงานส่งเสริมและ คุณภาพชีวิตคน พิการแห่งชาติ	
	การจัดทะเบียนคนพิการ	จำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัว คนพิการจำแนกตามเพศและ ภูมิภาค		สำนักงานส่งเสริมและ คุณภาพชีวิตคน พิการแห่งชาติ	
1.5 ผู้ด้อยโอกาส					
	ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม	จำนวนผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จำแนกตามประเภท *			
		จำนวนผู้ที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความ ยากจน		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	OS สาขารายได้ รายจ่าย
1.6 ผู้ติดเชื้อเอดส์					
	ผู้ติดเชื้อเอดส์	จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ จำแนกตาม กลุ่มอายุและเพศ		กรมควบคุมโรค	OSสาขาสุภาพ
1.7 ผู้ประสบภัย					
	ผู้ประสบภัย	จำนวนผู้ประสบภัยจำแนกตาม ประเภทภัยพิบัติ จังหวัด เพศ		กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1.8 ครอบครัวและชุมชน					
	การจัดทะเบียนครอบครัว	จำนวนครอบครัวจากการทะเบียน จำแนกตามประเภท		กรมการปกครอง	
		ร้อยละของครัวเรือนจำแนกตาม ประเภทครัวเรือน		สำนักงานสถิติ แห่งชาติ	
	ความรุนแรงในครอบครัว	จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงใน ครอบครัว		ศูนย์ข้อมูลความ รุนแรงต่อเด็กและสตรี และความรุนแรงใน ครอบครัว	ศูนย์พึ่งได้ก. สาธารณสุข
		จำนวนผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวจำแนกตามเพศ		ศูนย์ข้อมูลความ รุนแรงต่อเด็กและสตรี และความรุนแรงใน ครอบครัว	ศูนย์พึ่งได้ ก. สาธารณสุข
1.9 ชาวเขา					
	ชาวเขา	จำนวนชาวเขาจำแนกตามเพศ *			
		จำนวนชาวเขาที่ไม่มีบัตรประจำตัว ประชาชน*		กรมการปกครอง	OS สาขา ประชากร

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1.10 สมาชิกนิคมสร้างตนเอง		จำนวนสมาชิกนิคมสร้างตนเอง		กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ	
2. การคุ้มครองทางสังคม/สวัสดิการสังคมที่ได้รับ					
2.1 การบริการสังคม (Social Services)					
2.1.1 การบริการสังคมด้านการศึกษา					
	การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามเพศ		กศน	OS สาขา การศึกษา
	สวัสดิการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวนผู้ได้รับสวัสดิการเรียนฟรี 15 ปี จำแนกตามเพศ		สำนักปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ	OS สาขา การศึกษา
	การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	จำนวนผู้เรียนในการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามเพศ		กศน	OS สาขา การศึกษา
	การให้บริการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่กู้ยืม เพื่อการศึกษา จำแนกตามเพศ		สำนักปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ	OS สาขา การศึกษา
2.1.2 การบริการสังคมด้านสุขภาพ					
	การได้รับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	จำนวนผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพ ถ้วนหน้า จำแนกตามอายุ เพศ		สำนักงานหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ	
2.1.3 การบริการสังคมด้านที่อยู่อาศัย					
	การจัดที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อย	จำนวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยของ การเคหะแห่งชาติจำแนกตาม		การเคหะแห่งชาติ	

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		ประเภท			
		จำนวนผู้จองบ้านเอื้ออาทร		การเคหะแห่งชาติ	
2.1.4 การบริการสังคมด้านการงานและการมีรายได้					
	การมีงานทำ	จำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครงาน จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา อายุ		กรมการจัดหางาน	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนตำแหน่งงานว่าง จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา		กรมการจัดหางาน	OS สาขาแรงงาน
	การฝึกอาชีพ/ทักษะการประกอบอาชีพ	จำนวนแรงงานที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง		สำนักงานสถิติแห่งชาติ	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนแรงงานที่ได้รับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ		กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนแรงงานที่ได้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน		กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนแรงงานที่ได้พัฒนาฝีมือแรงงานใหม่		กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนแรงงานที่ได้เพิ่มศักยภาพด้านภาษา		กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนแรงงานที่ได้พัฒนาฝีมือแรงงานจำแนกตามกิจกรรมและกลุ่มอาชีพ		กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	OS สาขาแรงงาน

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
2.1.5 การบริการสังคมด้านนันทนาการ					
	ศูนย์เยาวชน	จำนวนศูนย์เยาวชน*			
	ศูนย์กีฬาประจำท้องถิ่น	จำนวนศูนย์กีฬาท้องถิ่น*			
	หอสมุด	จำนวนหอสมุดแห่งชาติ/ หอจดหมายเหตุ ทั้งส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค		กรมศิลปากร	OS วัฒนธรรม
	พิพิธภัณฑ์	จำนวนพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค		กรมศิลปากร	OS วัฒนธรรม
		จำนวนหอศิลป์กรม/ หอภาพยนตร์แห่งชาติ		กรมศิลปากร	OS วัฒนธรรม
2.1.6 การบริการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม					
	การได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย	จำนวนคลินิกยุติธรรม		กรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ	
		จำนวนการให้คำปรึกษาด้าน กฎหมาย		กรมคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ	
2.1.7 การบริการสังคมทั่วไป					
	สถาบันให้บริการทางสังคม	จำนวนสถาบันให้บริการทางสังคม จำแนกตามประเภท		กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ	

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
2.2 การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)					
2.2.1 เด็กและเยาวชน					
	การได้รับทุนการศึกษา	จำนวนการได้รับทุนการศึกษาแก่นักเรียนด้อยโอกาส/ยากจน		กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)	
	การคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง	จำนวนเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการช่วยเหลือทางสังคม		กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	
		จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงที่มารับบริการในศูนย์พึ่งได้		กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	
2.2.2 สตรี					
	การคุ้มครองสตรี	จำนวนสตรีได้รับความช่วยเหลือทางสังคม		กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	
		จำนวนสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงที่มารับบริการในศูนย์พึ่งได้		กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	
2.2.3 ผู้สูงอายุ					
	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	จำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ จังหวัด		กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	
	ผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแล	จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลจำแนกตามสังกัด		สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข มูลนิธิวิจัยและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย	

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการดูแลโดย อาสาสมัคร		รพ.จุฬา (กทม.) อปท.(ต่างจังหวัด)	
		จำนวนผู้สูงอายุที่ใช้บริการศูนย์ พัฒนาการจัดสวัสดิการ/ศูนย์บริการ ทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุผู้สูงอายุ		กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ	
	การส่งเสริมอาชีพ/ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ			สท. พม.	
2.2.4 คนพิการ					
	เบี้ยยังชีพผู้พิการ	จำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ จำแนกตามเพศ จังหวัด		องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	
	ผู้พิการ/ทุพพลภาพที่ได้รับความช่วยเหลือ	จำนวนผู้พิการที่ได้รับความ ช่วยเหลือ *			
	การฝึกอาชีพในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ	จำนวนผู้พิการที่ได้รับการฝึกอาชีพ			
2.2.5 คนไร้ที่พึ่ง/เร่ร่อน ขอดทาน					
	การอุปการะในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง	จำนวนคนไร้ที่พึ่ง/เร่ร่อน ขอดทานที่ ได้รับการอุปการะในสถาน สงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง		กรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการ	
2.2.6 ผู้ติดเชื่อเอดส์					

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์	จำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้ป่วย เอดส์จำแนกตามเพศ จังหวัด		องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	
	ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ได้รับความช่วยเหลือ	จำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ที่ได้รับความ ช่วยเหลือ *			
2.2.7 ผู้ประสบภัย					
	ผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่ได้รับการช่วยเหลือ	จำนวนผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่ได้รับ การช่วยเหลือจำแนกตามศูนย์พัก พิง		สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของ มนุษย์	
2.2.8 ครอบครัวและชุมชน					
	การคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงใน ครอบครัว	จำนวนการคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวจำแนก ตามประเภทของการดำเนินงาน		สำนักส่งเสริมสถาบัน ครอบครัว	
2.2.9 ชาวเขา					
	การจัดสวัสดิการแก่ชาวเขา	จำนวนชาวเขาที่ได้รับการส่งเสริม สวัสดิการ *			

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
2.2.10 สมาชิกนิคมสร้างตนเอง					
	การได้รับสิทธิที่ทำกินในนิคมสร้างตนเอง	จำนวนการได้รับสิทธิที่ทำกินใน นิคมสร้างตนเอง *			
2.3 การประกันสังคม (Social Insurance)					
	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	จำนวนนายจ้างที่เข้าร่วมกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ		บริษัทจัดการกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	
		จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ		บริษัทจัดการกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	
		จำนวนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำแนกตามขนาดกองทุน		บริษัทจัดการกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	
		จำนวนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำแนกตามจำนวนสมาชิก		บริษัทจัดการกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	
		จำนวนการจ่ายเงินให้ลูกจ้างที่สิ้น สมาชิกภาพและมีสิทธิได้รับเงิน สมทบของนายจ้างเต็มจำนวน จำแนกตามอายุงานและอายุสมาชิก		บริษัทจัดการกองทุน สำรองเลี้ยงชีพ	
	กองทุนประกันสังคม	จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33)		สำนักงาน ประกันสังคม	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 39)		สำนักงาน ประกันสังคม	OS สาขาแรงงาน
		จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40)		สำนักงาน ประกันสังคม	OS สาขาแรงงาน

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		จำนวนการใช้บริการของ ผู้ประกันตนจำแนกตามประเภท		สำนักงาน ประกันสังคม	OS สาขาแรงงาน
		อัตราการใช้บริการทางการแพทย์		สำนักงานประกันสังคม	OS สาขาแรงงาน
	กองทุนการออมแห่งชาติ	จำนวนสมาชิกกองทุนการออม แห่งชาติ		สำนักงานเศรษฐกิจการ คลัง	
	กองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ	จำนวนสมาชิกกองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ		สำนักงาน กบข.	
3. การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน					
	สวัสดิการชุมชน	จำนวนสวัสดิการชุมชน *			
	กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	จำนวนกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ *			
	บริษัทภิบาล (Corporate Social Responsibility: CSR)	จำนวนบริษัทภิบาล *			
	เงินบริจาคจากภาคประชาชนแก่ผู้ประสบ สาธารณภัย	จำนวนเงินบริจาคจากภาค ประชาชนแก่ผู้ประสบสาธารณภัย *			
4. กลไกการจัดสวัสดิการสังคม					
4.1 บุคลากรด้านสวัสดิการสังคม					
	นักสังคมสงเคราะห์	จำนวนนักสังคมสงเคราะห์จำแนก ตามเพศ *			

* Data Gap

โครงสร้างสถิติ ทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติทางการ	ความถี่ในการ เผยแพร่	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	อาสาสมัคร	จำนวนอาสาสมัคร จำแนกตาม ...		สนง.คณะกรรมการ ส่งเสริมการจัด สวัสดิการสังคม แห่งชาติ	
4.2 องค์การด้านสวัสดิการสังคม					
	มูลนิธิ / สมาคม	จำนวนมูลนิธิ / สมาคม ที่มี วัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการ สังคม จำแนกตามจังหวัด		ก.มหาดไทย	
	สมาคม	จำนวนสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ใน การจัดสวัสดิการสังคม จำแนกตาม เขตการปกครอง* จังหวัด			
		องค์กรภาคเอกชนที่มีผลงาน เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม*		ก.มหาดไทย	

บทที่ 4

สถานะ และแนวทางการพัฒนาสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม

4.1 แนวทางการพัฒนาสถิติทางการสาขาสวัสดิการสังคม

โครงสร้างสถิติทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติ ทางการ	สถานการณ์สถิติ ทางการ	ยุทธศาสตร์/แนว ทางการพัฒนา	หน่วยงาน รับผิดชอบ
1. ....<หมวด>.....					
1.1 .....<หมู่>.....					
2. ....<หมวด>.....					
2.1 .....<หมู่>.....					

โครงสร้างสถิติทางการ	ชื่อสถิติทางการ	รายการสถิติ ทางการ	สถานการณ์สถิติ ทางการ	ยุทธศาสตร์/แนว ทางการพัฒนา	หน่วยงาน รับผิดชอบ
3. ....<หมวด>.....					
3.1 ....<หมู่>.....					
4. ....<หมวด>.....					
4.1 ....<หมู่>.....					

4.2 สรุปสถานสถิติทางการในปัจจุบัน

ในภาพรวมการดำเนินงานด้านสถิติสาขาสวัสดิการสังคม ของหน่วยงานต่าง ๆ มีจุดแข็ง และ ข้อจำกัด ดังนี้

4.2.1 ด้านการบริหารจัดการสถิติทางการ

.....
.....
.....

(จุดแข็งและข้อจำกัดด้านการประสานงาน บุคลากร และงบประมาณ
ข้อมูลจากอนุกรรมการสถิติสาขา)

4.2.2 ด้านการผลิตสถิติทางการ

.....
.....
.....

(ข้อจำกัดในการผลิตสถิติ : การประสานงาน คุณภาพและวิธีการ ฯลฯ
ข้อมูลจากอนุกรรมการสถิติสาขา)

4.2.3 ด้านการเผยแพร่สถิติทางการ

.....
.....
.....

(ข้อจำกัดในการเผยแพร่สถิติ : ไม่มีหน่วยงานกลางวางระบบ ความลับข้อมูลรายบุคคล ฯลฯ
ข้อมูลจากอนุกรรมการสถิติสาขา)

4.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพและการสังคม

การพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพและการสังคม ในระยะเวลาห้าปีข้างหน้าควรกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

4.3.1 ด้านการพัฒนาการจัดการจัดการสัทธิทางการ

.....
.....
.....

(การพัฒนาหลักประกันงาน บุคลากร และงบประมาณ
- ข้อมูลจากอนุกรรมการสัทธิสาขาฯ)

4.3.2 ด้านการพัฒนาการผลิตสัทธิทางการ

.....
.....
.....

(การเติมเต็ม data gap การจัดการความซ้ำซ้อน การประเมินคุณภาพ
- ข้อมูลจากอนุกรรมการสัทธิสาขาฯ)

4.3.3 ด้านการพัฒนาการเผยแพร่สัทธิทางการ

.....
.....
.....

(การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยน การประเมินคุณภาพ
- ข้อมูลจากอนุกรรมการสัทธิสาขาฯ)

บรรณานุกรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf>

ภาคผนวก

ทะเบียนสถิติทางการ (Official Statistics Profile)

สถิติสาขา.....

1. ชื่อสถิติทางการ :

2. รายการข้อมูล

รายการข้อมูล	มิติ และระดับ การจำแนกข้อมูล*	หน่วยสถิติ ที่ผลิตข้อมูล	สาขาสถิติ
2.1			
2.2			
2.3			
2.4			
2.5			

* มิติ เช่น กลุ่มอายุ เพศ ฯลฯ

ระดับการจำแนกข้อมูล เช่น ประเทศ ภาค จังหวัด เขตการปกครอง ฯลฯ

3. รายการข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ (เฉพาะกรณีเป็นตัวชี้วัด) :

ลำดับ	รายการข้อมูล	หน่วยสถิติ ที่ผลิตข้อมูล	สาขาสถิติ
a			
b			
c			
d			
e			

** ในกรณีที่ตัวชี้วัดที่คำนวณจากรายการข้อมูลมากกว่า 1 ข้อมูล ให้ระบุรายการข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการคำนวณ

หน่วยสถิติที่ผลิตข้อมูล และสาขาสถิติของแต่ละรายการข้อมูล

วิธีการคำนวณ :

4. ชื่อโครงการ/งาน :

5. พรบ./กฎหมายที่รองรับโครงการ/งาน :

6. การจัดทำข้อมูล

6.1 มาตรฐานการจัดหมวดหมู่ที่ใช้ :

6.2 วิธีการเก็บข้อมูล (ถ้าเป็นการรวบรวมรายงานจากหน่วยงาน ให้ระบุชื่อแบบรายงาน) :

6.3 ความถี่ในการเก็บข้อมูล :

6.4 ความถี่ในการประมวลผลข้อมูล :

7. การเผยแพร่ข้อมูล

7.1 วิธีการเผยแพร่ข้อมูล :

7.2 ความถี่ในการเผยแพร่ข้อมูล :

7.3 วัน/เดือน/ปีล่าสุดในการเผยแพร่ข้อมูล :

8. รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล :

9. ผู้รับผิดชอบประสานงาน

ชื่อ :

ตำแหน่ง :

กระทรวง :

กรม/หน่วยงาน :

สำนัก/ศูนย์/กองที่ปฏิบัติงาน :

กลุ่ม/ฝ่าย :

โทรศัพท์ :

โทรสาร :

E-mail address :

10. คำนิยามสำคัญที่เกี่ยวข้อง :

ทะเบียนหน่วยสถิติ (Statistical Units Profile)

1. ข้อมูลหน่วยสถิติ

กระทรวง :

กรม/หน่วยงาน :

หน่วยสถิติ :

สำนัก/ศูนย์/กอง :

ผู้รับผิดชอบ/ประสานงาน

ชื่อ :

ตำแหน่ง :

โทรศัพท์ :

โทรสาร :

E-mail :

สาขาสถิติ :

ชื่อสถิติทางการ (Official Statistics)

2. ข้อมูลงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานด้านสถิติ

2.1 งบประมาณในการดำเนินงานด้านสถิติ

จำนวน

บาท/ปี

2.2 บุคลากรในการดำเนินงานด้านสถิติ

จำนวน

คน

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)

3. ปัญหา/อุปสรรคในการผลิตข้อมูลสถิติการผลิตข้อมูลสถิติ

1.

2.

3.

4. การใช้ข้อมูลสถิติในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

4.1 ข้อมูลสถิติที่หน่วยงานใช้

<u>ข้อมูล</u>	<u>แหล่งที่มา</u>

4.2 ปัญหา/อุปสรรคในการใช้ข้อมูลสถิติ

1.

2.

3.